

شَيْءٍ
إِلَّا
يُسَبِّحُ
بِحَمْدَهِ
وَلَـكِنْ
لَا
تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُ&#16
05;ْ إِنَّهُ
كَانَ
حَلِيمًا
غَفُورًا Yedi gök, yer ve
bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir
şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir, başışlayıcıdır.[3]
Kur'ân-ı Kerîm'in altı sûresi de hayvan adını taşımaktadır. Bunlar: Bakara (sığır,
inek), En'âm (evcil hayvanlar), Nahl (bal arısı), Neml (karınca), Ankebût
(örümcek) ve Fîl (fil) sûreleridir. İslâm bütün kâinata
olduğu gibi hayvanlar âlemine de, Yaraticı'nın büyüklüğünü
gösteren ve O'nun kudretine tanıklık eden varlıklar olarak bakar. İnsanların kendilerine
bahşedilen bu İlâhî nimetin kıymetini bilip onu verenin kudret ve azametini anlamalarını
ister. Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulur:
أَفَلَا
يَنْظُرُونَ
إِلَى
الْإِبِلِ
كَيْفَ
خُلِقَتْ "Bakmazlar mı deveye, nasıl
yaratılmış?!"[4] Hz. Peygamber, köpeklerin öldürümesine razı olmamış,
onların da bir ümmet olduklarını vurgulamıştır:
لَوْلَا
أَنَّ
الْكِلَابَ
أُمَّةٌ مِنَ
الْأُمَمِ
لَأَمَرْتُ
بِقَتْلِهَا
Köpekler ümmetlerden bir tanesi olmasaydı onların öldümlerini
emrederdim.[5] Adıyy b. Hâtim karıncalara ekmek ufalayıp, şöyle dediği rivayet
edilmiştir: "Onlar bizim komşularımızdır. Üzerimizde hakları vardır." İmam Ebû
İshâk eş-Şirâzî, bazı dostlarıyla bir yolda yürürken karşılarına
çıkan köpeğın, sahibi tarafından kovulması üzerine, köpeğın sahibine:
"Yolun bizimle onun arasında ortak olduğunu bilmiyor musun!" demiştir.[6] İslâm dininin
hayvanlara ve onların haklarına verdiği önemden bahsederken, dikkat çekilmesi
gereken hususlardan birisi de, insanın bu canlılarla münasebetinin keyfiyetidir. Allah (cc),
hayvanları yaratılıştan insanın menfaatine amade kılıp, hizmetine verince, onun hayvanlara nasıl
davranılması gerektiğini belirtmiştir. Bütün bunlarda, hayvanların insanın emrine
verilmiş birer emanet olduğu, emanetin gereği olarak korunup gözetilmesi, bir prensip olarak
hayvanların yaratılışlarına uygun şekilde muamele görmesi hususu dikkatlerden

kaçtil; mamaktadır. Tabii olarak bir hayvana karşı yapılacak en güzel muameleyle onlara muamele edilmelidir. Dolayısıyla İslam, bir taraftan hayvana eziyet vermeyi ve ona gıcık; n; st; nde y; k y; klemeyi yasaklarken, diğer taraftan da hayvanı tabii değerinin ; st; ne ;ccedil; ıkarmayı, insanlar tarafından hizmet edilen bir varlık (;ccedil; oğu kerelerde tapılan bir m; bud) derecesine y; kseltmeyi de kabul etmez. Hayvanların Yaşam Hakkı: Sebepsiz yere keyfi olarak hayvanların ;ld; r; lmemesi konusunda Rasulullah buyurdu ki:

165; 1614; 1606; 1618; 1602; 1614; 1578; 1614; 1604; 1614; 1593; 1615; 1589; 1618; 1601; 1615; 1608; 1585; 1611; 1575; 1576; 1616; 1594; 1614; 1610; 1618; 1585; 1616; 1581; 1614; 1602; 1617; 1616; 1607; 1616; 1587; 1614; 1571; 1614; 1604; 1614; 1607; 1615; 1575; 1604; 1604; 1607; 1615; 1593; 1614; 1606; 1618; 1607; 1615; 1610; 1614; 1608; 1618; 1605; 1614; 1575; 1604; 1618; 1602; 1616; 1610; 1614; 1575; 1605; 1614; 1577; 1616; 1548; «Haksız yere bir ser; eyi ;ld; renden Allah, kıyamet g; n; nde hesap soracaktır» 1602; 1616; 1610; 1604; 1614;: 1608; 1614; 1605; 1614; 1575; 1581; 1614; 1602; 1617; 1615; 1607; 1615; 1567; Ashab ş; yle sordu: «Onun hakkı nedir?» 1602; 1614; 1575; 1604; 1614;: 1571; 1614; 1606; 1618; 1610; 1614; 1584; 1618; 1576; 1614; 1581; 1614; 1607; 1615; 1601; 1614; 1610; 1614; 1571; 1618; 1603; 1615; 1604; 1614; 1607; 1615; . Rasulullah: «Onu kesmek ve yemektir» buyurdu.[7] Abdurrahman İbnu Abdullah, babasından naklediyor: “Biz bir seferde Rasulullah ile beraber idik. Rasulullah bir ara yanımızdan ayrıldı. O sırada hummara denen bir kuş g; rd; k, iki tane de yavrusu vardı. (Kuş ka; tı) yavrularını aldık. Kuşçağız etrafımıza yaklaşp ;ccedil; ırpınmaya, kanatlarını ;ccedil; ırpıp havada inip ;ccedil; ıkmaya başladı. Rasulullah (sav) efendimiz gelince: 1605; 1614; 1606; 1618; 1601; 1614; 1580; 1614; 1593; 1614; 1607; 1614; 1584; 1616; 1607; 1616; 1576; 1616; 1608; 1614; 1604; 1614; 1583; 1616; 1607; 1614; 1575; 1567; 1585; 1615; 1583; 1617; 1615; 1608; 1575; 1608; 1614; 1604; 1614; 1583; 1614; 1607; 1614; 1575; 1573; 1616; 1604; 1614; 1610; 1618; 1607; 1614; 1575; “Kim bu zavallının yavrusunu alıp onu izdiraba attı? Yavrusunu geri verin!” diye emretti. Yine aynı sahabi anlatıyor: Bir ara, ateşe verdiğimiz bir karınca yuvası g; rd; . “Kim yaktı bunu?” diye sordu. “Biz!” dedik.   Rasulullah: 1573; 1616; 1606; 1617; 1614; 1607; 1615; 1604; 1614; 1575; 1610; 1614; 1606; 1618; 1576; 1614; 1594; 1616; 1610; 1571; 1614; 1606; 1618; 1610; 1615; 1593; 1614; 1584; 1617; 1616; 1576; 1614; 1576; 1616; 1575; 1604; 1606; 1617; 1614; 1575; 1585; 1616; 1573; 1616; 1604; 1617; 1614; 1575; 1585; 1614; 1576; 1617; 1615; 1575; 1604; 1606; 1617; 1614; 1575; 1585; 1616; “Ateşle azab vermek sadece ateşin Rabbine hastır” buyurdu.”[8] Rasulullah (sav) buyurdular ki: 1571; 1614; 1606; 1617; 1614; 1606; 1614; 1605; 1618; 1604; 1614; 1577; 1611; 1602; 1614; 1585; 1614; 1589; 1614; 1578; 1618;

جَعَلَ
اللَّهُ
الرَّحْمَةَ
مِائَةَ
جُزْءٍ،
فَأَمْسَكَ
عِنْدَهُ
تِسْعَةً
وَتِسْعِينَ
جُزْءًا،
وَأَنْزَلَ
فِي
الْأَرْضِ
جُزْءًا
وَاحِدًا،
فَمِنْ
ذَلِكَ
الْجُزْءِ
يَتَرَاحَمُ
الخَلْقُ،
حَتَّى
تَرْفَعَ
الفَرَسُ
حَافِرَهَا
عَنْ
وَلَدِهَا،
خَشْيَةَ
أَنْ
تُصِيبَهُ “Allah rahmeti
yüz parça yarattı. Bu rahmetten doksan dokuzunu yanında tuttu.
Yeryüzüne (bu rahmetin) sadece bir parçasını indirdi. İşte bu bir parça
sebebiyledir ki yaratıklar birbirine acıtmaktadırlar. (Öyle ki) at, süt emen yavrusuna
engel olmaması için ayağını bu rahmet sayesinde kaldırır.”[12] Rasulullah buyurdu
ki: بَيْنَا
رَجُلٌ
يَمْشِي،
فَاشْتَدَّ
عَلَيْهِ
الْعَطَشُ،
فَنَزَلَ
بِئْرًا،
فَشَرِبَ
مِنْهَا،
ثُمَّ خَرَجَ
فَإِذَا هُوَ
بِكَلْبٍ
يَلْهَثُ
يَأْكُلُ

الثَّرَى
مِنَ
الْعَطَشِ Bir adam yolda giderken çok susadı. Hemen bulduğu bir kuyuya indi ve oradan su içti. Sonra kuyudan çıktı bir de ne görsün, kuyunun başına gelmiş bir köpek orada soluyor ve susuzluktan ağzını toprağa sürtüp nemli toprağı yalıyordu.
فَقَالَ,:
لَقَدْ
بَلَغَ هَذَا
مِثْلُ
الَّذِي
بَلَغَ بِي،
فَمَلَأَ
خُفَّهُ،
ثُمَّ
أَمْسَكَهُ
بِفِيهِ،
ثُمَّ
رَقِيَ،
فَسَقَى
الْكَلْبَ، Onu görünce kendi kendine dedi ki, bu köpek de benim gibi çok susamıştır. Hemen kuyuya indi, ayakkabısını su ile doldurdu. Sonra ayakkabısını ağzıyla tutarak kuyudan yukarı çıktı ve çıkardığı suyu o köpeğe içirdi.
فَشَكَرَ
اللَّهُ
لَهُ،
فَغَفَرَ
لَهُ Bundan dolayı Allah o kulundan memnun oldu ve onu mükâfatlandırdı ve onun günahlarını bağışladı.
قَالُوا: يَا
رَسُولَ
اللَّهِ،
وَإِنَّ
لَنَا فِي
الْبَهَائِمِ
أَجْرًا؟ Ashab sordu: "Ey Allah'ın elçisi, bize hayvanlara yaptığımız iyilikten dolayı da sevap mı var?!"
قَالَ: فِي
كُلِّ كَبِدٍ
رَطْبَةٍ
أَجْرٌ Peygamber (sas) Şöyle buyurdu: "Evet, can sahibi her varlığa yapılan iyiliğe sevap vardır." [13] Rasulullah buyurdu ki:
دَخَلَتِ
امْرَأَةٌ
اَلنَّارَ
فِي هِرَّةٍ
رَبَطَتْهَا&#15

48; فَلَمْ
تُطْعِمْهَا&#15
48; وَلَمْ
تَدَعْهَا
تَأْكُلُ
مِنْ خَشَاشِ
الْأَرْضِ Bir kadın bir kedi
yüzünden Cehennem'e girmeyi hak etmiştir. Şöyle ki, kediyi hapsedip bağlayarak
ona yemek yedirmede ve (onun) yerin haşerelerinden de yemesine izin vermedi.[14] Hz.
Peygamber (sas) zayıflıktan (açıktan) karnı sırtına yapışmış bir deveye rastladı ve
şöyle dedi: "Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkun! Onlara uygun şekilde binin ve
onlardan uygun şekilde yiye." Hz. Âişe bir deveye bindi. Devede hırçınlık vardı.
Âişe onu ileri geri çevirmeye başladı. Bunun üzerine Rasulullah ona:
عَلَيْكِ
بِالرِّفْقِ
«Yumuşak davran...» diye söyledi.[15] Rasulullah süt sağım sırasında
koyunların memelerinin incinmemesi ve çizilmemesi için sağıcıların tırnaklarını
kesmelerini istemiştir. Hayvanlar arasında güreş, dövüş tertip edilmesini
yasaklamıştır...[16] Şeddâd b. Evs'in şöyle dediğini rivayet edilmiştir:
ثِنْتَانِ
حَفِظْتُهُم&#16
14;ا عَنْ
رَسُولِ
اللهِ صَلَّى
اللهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ،
قَالَ: Peygamber'den (sas) ezberlediğim iki şey vardır. O
şöyle buyurdu: إِنَّ
اللهَ كَتَبَ
الْإِحْسَان&#16
14; عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ،
فَإِذَا
قَتَلْتُمْ
فَأَحْسِنُو&#15
75;
الْقِتْلَةَ&#15
48; وَإِذَا
ذَبَحْتُمْ
فَأَحْسِنُو&#15
75; الذَّبْحَ،
وَلْيُحِدَّ
أَحَدُكُمْ
شَفْرَتَهُ،
فَلْيُرِحْ
ذَبِيحَتَهُ

görmüşünceden iyice bilesin ve kestiği hayvana eziyet ettirmesin!"[17] Hz. Peygamber (sas) bir defasında da hayvanını kesmek için yatırdıktan sonra gözünü; nünde bıcağını bileyen bir adamı şöyle ikaz etmiştir:

;

;

;

;

;

;

;

;

;

;

”Yazıklar olsun! Zavallı hayvanı defalarca mı görmek istiyorsun?

Bıcağını hayvanı yatırmadan bileyemez miydin?"[18] Hz. Cabir anlatıyor:

;

;

;

;

;

;

;

;

;

;

;

ateşle dağlanmış bir eşeğe rastladı ve: ;

;

;

;

”Onu dağlayana Allah

!ânet etsin!” buyurdu.[19] Cahiliye devri Arapları, yemek için canlı develerin sırtını ve

koyunların kuyruğunu keserlerdi. Hz. Peygamber (sas) bunun için ne gerekmez!

”Hayvan canlı olduğu için ondan kesilen her

parça, leş kimdir. Haramdır, yenilmez!” Rasulullah buyurdu ki:

;

;

;

;

;

;

;

;

;

;

;

75;#1602;#1616; #1601;#1614;#1585;#1615;#1576;#1617;#1614;
#1605;#1614;#1585;#1618;#1603;#1615;#1608;#1576;#1614;#1577;#1613;
#1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1612; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1585;#1614;#1575;#1603;#1616;#1576;#1616;#1607;#1614;#1575;#1548;
#1608;#1614;#1571;#1614;#1603;#1618;#1579;#1614;#1585;#1615;
#1584;#1616;#1603;#1618;#1585;#1611;#1575;
#1604;#1616;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616;
#1578;#1614;#1576;#1614;#1575;#1585;#1614;#1603;#1614;
#1608;#1614;#1578;#1614;#1593;#1614;#1575;#1604;#1614;#1609;
#1605;#1616;#1606;#1618;#1607;#1615; “Sağlam bineklere binin. Onları salim
tutun. Onları sokak ve pazarlarda hitabe ve sohbet kürsüsü edinmeyin. Zira nice
binekler, binicisinden daha hayırlıdır ve ondan daha çok Allah’ı zikreder.”[20]
Rasulullah buyurdu ki:
#1573;#1616;#1610;#1617;#1614;#1575;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1571;#1614;#1606;#1618;
#1578;#1614;#1578;#1617;#1614;#1582;#1616;#1584;#1615;#1608;#1575;
#1592;#1615;#1607;#1615;#1608;#1585;#1614;
#1583;#1614;#1608;#1614;#1575;#1576;#1617;#1616;#1603;#1615;#1605;#16
18; #1605;#1614;#1606;#1614;#1575;#1576;#1616;#1585;#1614;#1548;
#1601;#1614;#1573;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1614;
#1573;#1616;#1606;#1617;#1614;#1605;#1614;#1575;
#1587;#1614;#1582;#1617;#1614;#1585;#1614;#1607;#1614;#1575;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1604;#1616;#1578;#1615;#1576;#1614;#1604;#1617;#1616;#1594;#1614;#16
03;#1615;#1605;#1618; #1573;#1616;#1604;#1614;#1609;
#1576;#1614;#1604;#1614;#1583;#1613; #1604;#1614;#1605;#1618;
#1578;#1614;#1603;#1615;#1608;#1606;#1615;#1608;#1575;
#1576;#1614;#1575;#1604;#1616;#1594;#1616;#1610;#1607;#1616;
#1573;#1616;#1604;#1617;#1614;#1575;
#1576;#1616;#1588;#1616;#1602;#1617;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1571;#1614;#1606;#1618;#1601;#1615;#1587;#1616;#15
48; #1608;#1614;#1580;#1614;#1593;#1614;#1604;#1614;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1571;#1614;#1585;#1618;#1590;#1614;
#1601;#1614;#1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1607;#1614;#1575;
#1601;#1614;#1575;#1602;#1618;#1590;#1615;#1608;#1575;
#1581;#1614;#1575;#1580;#1614;#1578;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618;
“Hayvanlarınızın sırtını minberler yerine koymayın. Şurası muhakkak ki tek başınıza
gü#çlükle gidebileceğiniz bir yere sizi götürmeleri için Allah
onları sizlere musahhar (hizmetçi) kıldı. Arzı da sizin (durma yeriniz) kıldı, öyleyse
ihtiyaçlerinizi (duran hayvanının sırtında değil) arz üzerinde
görün.”[21] Ömer b. Abdülaziz'in de hayvanlara ağır gem ve koşum
takımı vurulmaması, nodulla dürtülmemesi, develere 600 rıtıldan (yaklaşık 230 kg)
fazla yük yüklenmemesi hususunda görevlilere talimat gönderdiği rivayet
edilir. Ömer b. Abdülaziz, gönderdiği mektuplardan birinde valilerine atın boş
yere koşturulup, eziyete maruz bırakılmasını önlemelerini hatırlatmıştır. Yol güvenliğini
sağlayan yetkililere, atlara ağır gemlerin takılmamasını ve altlarında demir bulunan yularlarla

onlara eziyet edenlere izin vermemelerini emretmiştir. Devrin zabıta memurlarının görevlilerinden biri de, insanların hayvanlara güçlerinin üstünde yük taşıtmalarına, hayvanların seyir hâlinde işkence ve dövme gibi fiillere maruz kalmalarına engel olmalarıydı. Bu davranışı yapanlara ceza veriyorlardı. Abdullah b. Cafer anlatıyor: ¡دَخَلَحَائِطًالِرَجُلٍمِنَالْأَنْصَارِفَإِذَاجَمَلٌ،فَلَمَّارَأَىالنَّبِيَّصَلَّىاللهُعَلَيْهِوَسَلَّمَحَنَّوَذَرَفَتْعَيْنَاهُ،فَأَتَاهُالنَّبِيُّصَلَّىاللهُعَلَيْهِوَسَلَّمَفَمَسَحَذِفْرَاهُفَسَكَتَ، Bir gün Allah'ın elçisi beni yanına aldı. Ensar'dan bir adamın bahçesine gittik. Orada bir deveyle karşılaştık. Deve, Allah'ın elçisini görünce inledi ve gözlerinden yaşlar boşandı. Hz. Peygamber (sas) devenin yanına gidip onun kulak dibini okşadı ve deve sustu. َقَالَ: مَنْرَبُّهَذَاالْجَمَلِ،لِمَنْهَذَاالْجَمَلُ؟ Hz. Peygamber: "Bu devenin sahibi kim? Kimin bu deve?" diye sordu. َجَاءَفَتًىمِنَالْأَنْصَارِفَقَالَ: لِييَارَسُولَاللَّهِ: Ensar'dan bir genç geldi ve: "Benim Ey Allah'ın elçisi!" dedi. َقَالَ: أَفَلَاتَتَّقِياللَّهَفِيهَذِهِ

الْبَهِيمَةِ الَّتِيمَلَّكَكَاللَّهُإِيَّاهَا؟فَإِنَّهُشَكَاإِلَيَّأَنَّكَتُجِيعُهُوَتُدْئِبُهُ Hz. Peygamber: "Allah'ın seni sahibi kıldığı bu deve hakkında Allah'tan korkmuyor musun? Bak bu deve: Senin onu aç bıraktığını ve yordüğünü bana şikâyet ediyor." dedi.[22] İmam Malik şu hâdiseyi nakletmiştir: "Ömer b. el-Hattab kerpiç yüklü bir eşeğe rastladı. Üzerinde bulunan kerpiçlerden ikisini alıp yere koydu. Eşeğin sahibi olan kadın geldi. Bunu gürünce -kızarak- Ömer'e: Sana ne benim eşeğimden? Buna da mı yetkin var? diye çıktı. Hz. Ömer: "Evet, şayet Irak'ta bir katırın yolda ayağı kaysa, onun yolunu niye hazırlamadın, diye kesinlikle Ömer'den sorulacaktır." dedi. Yine Hz. Ömer'in, devesine gücünüzerinde yükleyen bir kişiyi cezalandırdığı, bir devenin palan sürtmesinden dolayı oluşan yarasını okşayıp: "Senin başına gelen şeyden dolayı da sorguya çekilmekten korkarım." dediği de rivayet edilmiştir. Ebu'd-Derdâ'nın ölmek üzere olan devesine şöyle seslendiği söylenmektedir: "Ey deve! Rabb'inin huzurunda sakın benden davacı olma; çünkü ben sana gücünüstünde hiçbir şey yüklemedim." Hayvanlara Kötü Söz Söylemek Hz. Peygamber (sas) bir seferde iken, bindiği devesine lânet okuyan bir kadın görüş ve şöyle buyurmuştur: خُذُوا مَا عَلَيْهَا وَدَعُوهَا، فَإِنَّهَا مَلْعُونَةٌ "Onu devenin üzerinden alınız ve deveyi salınız; çünkü onun kendisi lânetlidir." [23] Rasulullah buyurdu ki: لَا تَسُبُّوا الدِّيكَ فَإِنَّهُ يُوقِظُ لِلصَّلَاةِ "Horoza sövmeyiniz, zîrâ o, namaz için uyandırıyor." [24] Hayvanların Temizliği ve Bakımı: Hz. Peygamber Ebu Hüreyre’den gelen bir rivayette koyunların burunlarının silinmesini, ağıllarını temizlenmesini, buyurmuştur. [25] Hayvan Dövüştürmek İbn Abbas’ın rivayetine göre, Rasulullah (dövüştürmek için) hayvanları birbirine kışkırtmayı yasaklamıştır. Horoz, deve, boğa, köpek, koç vb. hayvanları dövüştürme hep bu yasak içinde yer alır. Bunlar aynı zamanda hayvanlara eziyet etmektir. [26] Hayvanların Sahibi Üzerindeki Hakları Rasulullah şöyle buyurmuştur: “Hayvanın sahibi üzerinde altı hakkı vardır: İndiğinde ot vermesi, bir sudan geçince ona su vermesi,

sebepsiz yere dövmemesi, takatinin üzerinde yök yök klememesi, gıcıkından fazla yol yürütmemeli ve uzun bir süre üzerinde durmamasıdır. [27] Osmanlı'da Hayvanlar İle İlgili Kanunlar Hayvan haklarına ilişkin hukuksal normlar, Osmanlı Kanunnamelerinde ilk dönemlerden beri yer almış bulunmaktadır. Süzgelimi, II. Bâyezid devrinde hazırlanan 1502 tarihli İstanbul Belediye Kanunnamesindeki şu hükümler bu kabildendir: Ve ayağı yaramaz beygiri işletmeyeler. Ve at ve katır ve eşek ayağını zedeler ve semerin reler. Ve ağır yük vurmayalar; zira dilsiz canavardır. Her kangısında eksik bulunursa, sahibine tamam ettire. Etmeyeni ve eslemeyeni gereği gibi hakkından gele. Filcümle bu zikrolunanlardan gayri her ne kim Allah Teâlâ yaratmıştır, hepsinin hukukunu muhtesip grup grup zetsen gerektir, şerh; hükmü vardır. [28] Maddeler Halinde Hayvan Hakları: a) Bunların en başında geleni hayvanların yaşama haklarıdır. b) Hiçbir hayvana költ; davranılmaz, acımasız ve zalimce işlem yapılamaz. c) Bütün hayvanların, insanlarca zetilme, bakılma ve korunma hakkı vardır. d) Hayvanlar meşru bir gerekçe olmadan öldürülemez. Bir hayvanın öldürülmesi zorunlu olursa, bu, bir anda, acı ektirmeden ve korkutmadan yapılmalıdır. e) Yabani türden olan bütün hayvanlar, kendi zeli ve doğal çevrelerinde, karada, havada ve suda yaşama ve reme haklarına sahiptir. f) Geleneksel olarak insanların çevresinde yaşayan türden olan hayvanlar, uyumlu bir biçimde yaşama ve reme haklarına sahiptir. g) İnsanların kendi çevreleri yada eğlenceleri için bu uyumda yada şartlarda yapacakları her tür değişiklik, bu haklara aykırıdır. h) Bütün canlılar, alışkan hayvanlar, iş süresinin yoğunluğunun sınırlandırılması, onarıcı ve geliştiricilerini artırıcı bir beslenme ve dinlenme haklarına sahiptirler. ı) Hayvanlardan insanların eğlencesi olsun diye yararlanılmaz. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, hayvanlara tanınan süre konusu hakların insanlar tarafından verilen başka bir ifadeyle beşer; kaynaklı değil, üstün bir iradeye dayanmakta olduğudur. Hayvanların insanlar üzerinde haklarının yalnızca gınah korkusuna dayanmayıp ilh; irade tarafından hayvanlara bahşedildiği bilincinin, Müslüman toplumların tarih boyunca hayvan hakları olgusunda hassas olmalarında etkin olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Hz. Peygamber'in zellikle evcil hayvanlarla ilgili olarak üzerinde durduğu önemli hususlardan biri, onların yapılarına uygun döşemeyen tasarruflardan kaçınmaktır. Hayvanların yaratılış gayeleri doğrultusundan saparak, fitrat harici işlerde kullanılmaları İslâm'a aykırı olmaktadır. Hayvan Besleme Hz. Peygamber döneminde bazı sahibilerin evlerinde kanarya veya serçe cinsinden kuş beslediği bilinmektedir. [29] Yine Resûl-i Ekrem'in evinde vahş; hayvan beslediği, yalnızlıktan yakınan bir sahibiyeye de güvercin veya horoz beslemesini tavsiye ettiği rivayet edilir. [30] Fakihler bu rivayetlerden hareketle, eziyet etmemek, aç ve susuz bırakmamak kaydıyla kafeste kuş beslenmesini caiz görürler. Ayrıca o dönemde evlerde kedi beslediği de bilinmektedir. Bu sebeple, köpek ve domuz gibi hakkında özel bir yasak bulunmadıkça ve yukarıda temas edilen hayvan hakları ihlâl edilmediği, çevre için rahatsızlık ve kirlilik teşkil etmediği sürece evde hayvan beslemenin kural olarak caiz sayıldığı anlaşılmaktadır. Köpek Beslemek Köpek, gerek evcilliği ve sıcakkanlılığı, gerekse özel kabiliyetleri sebebiyle insanoğlunun yeryüzünde en çok yararlandığı hayvanlar arasında yer alır. Ancak din; literatürde, insanla olan yakın ilişkisi sebebiyle köpeğin beslenmesi, kullanılması, artığı ve salyasının din; hükmü,, köpeğin verdiği zararlardan sorumluluk gibi konular ayrı ayrı ele alınmış, bu konuda bir kısmı Kur'an ve Sünnet'ten, çevre de İslâm bilginlerinin yorum,

kültür ve tecrübelerinden kaynaklanan birtakım hüküm ve günlüşler ortaya konmuştur. İslâm bilginleri, avlanmanın yanı sıra ihtiyaç duyulan diğer alanlarda kullanılmak üzere küpek beslenmesinin câiz olduğu, ihtiyaç olmadığı halde evde küpek beslenmesinin ise doğru olmadığı günlüşündedirler. Konuyla ilgili olarak Hz. Peygamber ziraat veya hayvancılık faaliyeti ya da ev bekletme veya av gibi bir sebep olmaksızın küpek besleyen kimsenin sevabından her gün bir miktar eksileceğini bildirmiştir: مَنِاقْتَنَىكَلْبًا،لَيْسَبِكَلْبِمَاشِيَةٍ،أَوْضَارِيَةٍ،نَقَصَكُلَّيَوْمٍمِنْعَمَلِهِقِيرَاطَانِ Her kim ziraat veya hayvancılık faaliyeti ya da ev bekletme veya av gibi bir sebep olmaksızın küpek beslerse onun sevabından her gün bir miktar eksilir.[31] Rasulullah ayrıca içinde küpek bulunan eve meleklerin girmeyeceğini ifade etmiştir لاَتَدْخُلُالْمَلاَئِكَةُبَيْتًافِيهِكَلْبٌ،وَلَاصُورَةُتَمَاثِيلَلَ

“Melekler içinde küper, canlı varlıkların resmi bulunan eve girmez”.[32] Bu hadislerden hareketle, başta Şâfiîler olmak üzere bazı fakihler, ihtiyaç yokken evde küpek beslemenin haram olduğu günlüşüne sahip olmuşlardır. İslâm bilginlerinin çoğunluğu küpeğin artığının necis olduğu, yaladığı kabın da yedi defa, Ebû Hanîfe ise üç defa yıkanması gerektiği günlüşündedir. Bu günlüşlerle bağlantılı olarak küpeğin satışının ve bu satıştan elde edilen paradan yararlanmanın câiz olup olmadığı da tartışılmıştır. Hanefîler ve bir grup İslâm bilgini, kendisinden yararlanılması ş&er’an serbest olan küpeğin alım satımını ve satışından elde edilecek paradan istifadeyi câiz günlüşler. İslâm hukuk doktrininde, hayvanların kendiliğinden verdiği zararların tazmini gerektirmediği ilke olarak benimsenmişse de, saldırgan küpeklerin başkalarına zarar ve ziyan vermemesi için, sahiplerinin gerekli ünlemleri almasının gerektiği açıktır. Bu hayvanların ısırması, saldırması sonucu meydana gelen zararlardan, kusur ve ihmallerinin bulunması oranınca sahipleri sorumlu tutulurlar. İslâm dini çevreyi, tabii güzellikleri korumayı, hayvanlar da dahil bütün canlılara karşı sevgi ve merhametle davranmayı emretmiş, hayvanların boş yere üldürümesini yasaklamış, ancak insan sağlığına, temizliğe ve koruyucu hekimliğe de ayrı bir ünem vermiştir. Küpeğin ihtiyaç halinde beslenmesine müsaade edilmesi, fakat ev içinde süs küpeği olarak beslenmesinin hoş karşılanmaması bu anlayışın

sonucudur. Müslümanların kültür tarihinde, geliri aç kalan hayvanları doyurmaya tahsis edilmiş vakıf ürnekleri vardır. Fakat bugün insan ilişkilerinin, aile içi ve akrabalar arası bağların oldukça zayıflayıp ferdiyetçi, maddeci ve bencil bir yaşama tarzının hâkim olduğu Batı toplumlarında ve bu yaşam tarzının etkisi veya üzentisi içinde olan bazı müslüman kesimlerde, büyle bir amaçla değil, evde süs ve eğlence olarak küpek besleme âdeti hızla yaygınlaşmaktadır. Küpek sevgisi ve küpek üzerinde odaklaşan ilgi bir bakıma, insanların diğer acımasızlıklarını, bencillik ve sevgisizliklerini ürten veya gölgeleyen ve kişilere sınıfsal ve kültürel avantaj sağlayan sembolik bir davranış halini almıştır. Doğal çevreden ve tabii-insanî ihtiyaçlardan uzak bir şehirleşme, bireyselleşme ve kimsesizleşme de bu tür kütü âdetlerin bilinçsiz bir şekilde yayılmasını hızlandırıcı bir ortam oluşturmaktadır. İlk bakışta hayvan sevgisinin bir uzantısı gibi algılanabilecek bu âdet, esasında gerek insan sağlığı gerek ev içi ve çevre temizliği gerekse maddî imkânların israf edilmesi açısından ünemli sakıncalar taşıdığı gibi, insanın sevgi ve ilgisini yanlış noktalarda yoğunlaştırarak insan ilişkilerinin de zaafa uğratmaktadır. Küpeğin, kuduz hastalığına yakalanma ve onu bulaştırma açısından hayvanlar arasında ilk sırayı işgal ettiği, tüyü, salyası ve pisliğiyle de birçok hastalığın yayılmasında etkin rol oynadığı göz ününde bulundurulunca, İslâm’n ihtiyaç olmaksızın zevk ve süs için evde küpek beslemeyi yasaklamasının, küpeğin salya ve artığının necis olduğunu bildirmesinin hikmeti daha iyi anlaşılmaktadır. Hayvanlar İçin Kurulan Müesseseler İslâm'in hüküm ferma olduğu coğrafyalarda kurulan sosyal müesseselerde de hayvanların üzel bir yeri vardır. Eski vakıf kayıtlarında hasta hayvanların tedavisine ayrılmış üzel vakıflar bulunmaktadır, yine yaşlı ve çalışmaktan âciz hayvanların serbestçe otlamaları için vakıf arazileri tahsis edilmiştir. Medeniyet tarihimizde, yaşlanmış, çalışamaz hâle gelmiş ve sahipleri tarafından terk edilmiş atlar için vakıflar vardır, süz konusu hayvanlar ülünceye kadar oralarda otlarlardı. Yine kediler için kurulmuş vakıflar vardı. Oralarda sabah akşam kedilere yiyecek hazırlanırdı. Osmanlılar düneminde de sahipsiz hayvanların bakım ve korumasının devlet tarafından sağlandığı, bu maksatla vakıflar kurulduğu bilinmektedir. Hayvan haklarına dâir hukukî normlar, Osmanlı Kanunnamelerinde ilk dünemlerden beri yer almıştır. Meselâ, İkinci Bayezid devrinde hazırlanan 1502 tarihli İstanbul Belediye Kanunnamesi'nde şöyle denmektedir: "...Ve ayağı yaramaz bârgiri (beygiri) işletmeyeler. Ve at ve katır ve eşek ayağını gözeder ve semerin göreler. Ve ağır yük vurmayalar; zîrî dilsüz canavar (canlı)dir. Her kangısında eksük bulunursa, sahibine tamam ettüre. Etmeyenin ve eylemeyenin gereği gibi hakkından gele." "Filcümle (kısaca) bu zikrolunanlardan gayrı (başka) her ne kim Allah Teâlâ yaratmıştır, hepsinin hukukunu muhtesip (zabıta) görüp gözetse gerektir, şer'î (dinî, yasal) hükü vardır." denmektedir. Modern Hukukta Hayvan Hakları: Hayvanların hakları günümüz hukukunda üzellikle Batı hukuk düzenlerinde yakın zamanlarda gündeme gelmişken (Süz konusu gündeme gelme, hukuk mevzuatında yer alma şeklinde değil, bildirge yayınlama şeklinde olmuştur. Bkz. 15 Ekim 1978 tarihli Unesco tarafından ilân edilen hayvan hakları bildirgesi. Nitekim Türک hukuk sisteminde, hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinin medenî kanunlarında ve İngiliz Uluslar Topluluğu ülkeleri ile ABD’nin mevcut hukuk sisteminde hayvanlar insanların malı olarak görülür. İnsanlardan farklı olarak hayvanların herhangi bir hakka sahip olamayacağı kabul edilir. Hayvanlar hakkın sujesi değil sadece objesi olabilirler), İslâm’da hayvanların süz konusu edildiği naslar incelendiğinde sanılanın ve

iddia edilenin aksine hayvanlara birtakım hakların verildiği görülür. Hazırlayan: Mehmet ERGÜN / Vaiz [1] Enam, 6/38. [2] Nur, 24/41. [3] İsra, 17/44. [4] Ğaşıye, 88/17. [5] Ebu Davud. [6]Mutafa es-Sibâ'î, Min Revâi'-i Hadarâtinâ, s. 113. [7] Darimi. [8] Ebu Davud. [9] Buhari, Müslim. [10] Müslim. [11] Ebu Davud. [12] Buhari. [13] Buhari, Müslim.

[İslam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)